

Stockholm den 20 december 2017

Inspel till Styr- och resursutredningens (STRUT:s) problembeskrivning från SULF:s expertgrupp

SULF:s expertgrupp för styrning och resurser är inrättad av SULF:s förbundsstyrelse i syfte att förse förbundet med oberoende expertis och är fristående från förbundet.

Inledning

Dagens styr- och resurstilldelningssystem skapar problem på grund av hög andel externfinansiering, detaljstyrning och urholkning av resurser. SULF:s expertgrupp är eniga om att vi skulle kunna få ut mer av de resurser som samhället satsar. Detta inspel begränsar sig till att beskriva de problem som är mest påtagliga.

Problem i dagens högskola avseende statlig finansiering och styrning

- Den i internationell jämförelse höga graden av externfinansiering, blir accentuerad av att även statliga finansiärer ställer krav på medfinansiering från lärosätena. Basanslagen för forskning och forskarutbildning blir överinteknade och planeringsförutsättningarna osäkra, vilket bidragit till en hög andel visstidsanställningar och otydliga karriärvägar för forskande och undervisande personal. Lärosätena har i praktiken förlorat kontrollen över framförallt forskaranställningarna och garderar sig mot vikande externfinansiering med att bygga upp ett myndighetskapital för forskning.
- En ökad detaljstyrning från staten utan medföljande resurser har skapat mindre rådighet över verksamheten för lärosätena, bidragit till urholkning av resurser och minskat möjligheterna för lärosätena att ta ansvar för arbetsmiljö och kvalitet. Kortsiktiga utbildningssatsningar skapar svårigheter för lärosätena att planera sin verksamhet och leder till att de för säkerhets skull bygger upp ett myndighetskapital även inom utbildning. Dessutom leder ökade krav på åiterrapportering till en ökad administrativ börda, som tar resurser från kärnverksamheterna.
- Högskolelandskapets utveckling drivs alltmer mot konkurrens istället för samarbete lärosätena emellan. Vi behöver därför i högre grad problematisera den rådande obalansen mellan å ena sidan konkurrens inom såväl forskning som utbildning och å andra sidan behovet av ökat samarbete och lärosätessgemensamt ansvarstagande. Osäkerhet om framtida finansiering leder som nämnts ovan till att lärosätena lägger resurser på hög och inte använder dem fullt ut.
- Produktivitetsavdrag i samband med pris- och löneomräkningen leder till en automatisk urholkning av resurserna. Vi ifrågasätter om den undervisande och forskande delen av verksamheten kan jämföras med till exempel administration och därmed bör ha samma krav på ökad produktivitet och effektivitet.

- Utformningen av dagens ersättningsbelopp, de så kallade prislapparna, är en utmaning eftersom de i sig är konserverande då de baseras på historiskt betingade organisatoriska indelningar och undervisningsformer. Det försvårar satsningar på nya utbildningsområden och undervisningsformer och metoder. I dagens resurstilldelningssystem läggs dessutom en alltför stor andel av per capita ersättningen på helårsprestationen, vilket leder till att lärosätena inte får full ersättning för studenter som, av skäl utanför lärosätets kontroll, inte fullföljer sina studier.

SULF:s expertgrupp för styrning och resurser

Henrietta Huzell, ordförande i expertgruppen och prodekan på Karlstad universitet

Johan Alvfors, tidigare vice ordförande i SFS, arkitekt på Codesign

Katarina Bjelke, universitetsdirektör på Uppsala universitet

Carin Callerholm, tidigare biträdande avdelningschef för analysavdelningen på Universitetskanslersämbetet

Sophia Hober, professor i bioteknologi på Kungliga tekniska högskolan

Max Kesselberg, tidigare analytiker på Universitetskanslersämbetet

Ulf Sandström, forskare i teknik och vetenskapsstudier, Kungliga tekniska högskolan

Sekreterare:

Karin Åmossa, chefsutredare Sveriges universitetslärare och forskare (SULF)

Anna Lundgren, ombudsman SULF